

Βιβλιοπροτάσεις

Γιώργος Πολίτης

«Να πάψουμε να συμβιβάζομαστε με τον παραλογισμό που διαποτίζει τις ζωές μας»

«Στη χώρα μας, η επιστροφή στον ορθό λόγο έχει επαναστατικά χαρακτηριστικά. Αυτό εννοώ με την πρόταση "να σκωθούμε όρθιοι": Να πάψουμε να συμβιβάζομαστε με τον παραλογισμό που διαποτίζει τις ζωές μας», λέει στο Hot Doc ο Γιώργος Πολίτης, που προσυπογράφει την «Επανάσταση της κοινής λογικής».

Από τη Δήμητρα Αθανασοπούλου

Πώς ορίζετε την «Επανάσταση της κοινής λογικής» και τι εννοείτε να σκωθούμε όρθιοι;

Η αντίληψη, που μεταπολιτευτικά κυριάρχησε, ήταν ένα παράλογος, λαϊκίστικος ωφελιμισμός. Οι μηχανισμοί της εκπαίδευσης, του θεάματος και των ΜΜΕ υποστήριξαν με σθένος αυτό τον παράλογο ωφελιμισμό, καλυμμένο από ένα δήθεν εξισωτικό πέπλο. Εξ αιτίας της επικράτησης αυτού του πλέγματος αγκυλωμένων αντιλήψεων φτάσαμε στην άρνηση της πραγματικότητας. Αρνούμαστε να δούμε τι όντως συμβαίνει στον κόσμο που μας περιβάλλει. Μια αντίληψη είναι επαναστατική όταν αντιτίθεται στους κυρίαρχους ιδεολογικούς μηχανισμούς.

Έχετε γράψει για το δικαίωμα της πολιτικής ανυπακοής. Ποιος μπορεί να ορίσει ένα τέτοιο δικαίωμα, κάτω από ποιες συνθήκες και ποιος βάζει τα όρια;

Ο καθοριστικός παράγοντας, που νομιμοποιεί την πολιτική ανυπακοή, είναι η απώλεια νομιμοποίησης της πολιτικής εξουσίας. Ο Γκάντι έλεγε ότι η ανυπακοή είναι η πολιτική ρήξη με μια άδικα θεσπισμένη νομοθεσία. Οι πολίτες δεν δίνουν λευκή επιταγή στους κυβερνώντες. Αντίθετα, εκχωρούν το δικαίωμα της διακυβέρνησης για συγκεκριμένους σκοπούς, αυτούς που περιγράφονται στις προεκλογικές εξαγγελίες των κομμάτων. Εφ' όσον ένα πολιτικό κόμμα αναλάβει τη διακυβέρνηση και μετεκλογικά τηρεί τις προεκλογικές του δεσμεύσεις, τότε δεν συντρέχουν προϋποθέσεις για προσφυγή στην πολιτική ανυπακοή. Αν όμως η κυβέρνηση δεν τηρεί τις δεσμεύσεις της και πράττει άλλα από αυτά που υποσχέθηκε, τότε παραβιάζει τη λαϊκή εντολή. Όσον αφορά τα

όρια, εδώ υπάρχει τεράστια σύγχυση: Το γεγονός ότι ένα κοινωνικό αίτημα μπορεί να είναι δικαιολογημένο, δεν σημαίνει ότι ισχύει το ίδιο για κάθε πιθανό και απίθανο μέσο διεκδίκησης του. Θεμελιώδης προϋπόθεση είναι η ανυπακοή να στρέφεται ενάντια στην κυβέρνηση και όχι ενάντια στην κοινωνία. Καταλήψεις δημοσίων κτιρίων, αποκλεισμοί δρόμων, λιμανιών και αεροδρομίων δεν συνιστούν πράξεις πολιτικής ανυπακοής, αλλά επίδειξη κοινωνικής ανευθυνότητας.

Διδάσκετε κοινωνική φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και έχετε υπογράψει ένα βιβλίο πάνω στον Καστοριάδη. Εκείνος αρνείται την οποιαδήποτε προδιαγεγραμμένη πορεία της κοινωνίας.

Τίποτε δεν είναι προδιαγεγραμμένο. Γενιές και γενιές μαρξιστών θεωρητικών έσπειραν στην κοινωνία την πίστη σε υποτιθέμενες επιστημονικές βεβαιότητες. Και όταν αυτές κατέπιπταν η μία μετά την άλλη, δεν καταλάβαιναν ότι η πραγματικότητα διαψεύδει τις θεωρίες τους αλλά φώναζαν ότι η πραγματικότητα κάνει λάθος. Η ιστορία δεν προχωρά πάνω σε ράγες. Αυτή η αντίληψη διατράσε το δρόμο για τα στρατόπεδα συγκέντρωσης του περασμένου αιώνα. Οι άνθρωποι και οι κοινωνίες φτιάχνουν τα μέλλον τους σύμφωνα με τις αρχές, τις σκέψεις και τις επιθυμίες τους. Όσο για τη δική μας πορεία, είμαι, μακροπρόθεσμα, αισιόδοξος. Τα δεινά αποτελέσματα των πειραματισμών και ακροβατίων που βιώνουμε, θα γίνουν το πιο αποτελεσματικό επιχειρήμα απέναντι στις αντιλήψεις που κυριάρχησαν τις τελευταίες δεκαετίες και μας γκρέμισαν στο σήμερα. ■